

Helligtrekonger 2003 sønd. 5.januar, Trinitatis Kirke

tekst: Mt. 2.1-12 salmer: 314, 55, 113/115 - 89 -84

I Faderens og sønnens og Helligåndens navn. Amen

Dette hellige evangelium til Helligtrekongers Dag...

Jomfruen føder i dag

han, der er over al væren,

og han, ingen kom nær,

skænker jorden en hule.

Til hans lov og pris

synger engle med hyrder,

og med stjernens hjælp

finder vismænd nu vej.

Thi just for vor skyld

blev båret og født

et nyfødt barn,

før evighed Gud.

For 1500 år siden skrev den græske teolog Romanos disse linier som indledning til en storlået juleprædiken, der handler om de hellige tre kongers besøg i stalden hos det nyfødte barn og Maria og Josef.

I bare to linier, der kommer igen og igen i hele prædikenen som et omkvæd, sammenfatter Romanos, hvad julebudskabet går ud på:

Et nyfødt barn - før evighed Gud.

Ordene lyser gennem tiden med en kraft, der ikke er mindre i dag end for 1500 år siden, og som ikke var mindre for 1500 år siden, end de

var, da fortællingen om Jesu fødsel blev fortalt første gang. Et nyfødt barn - før evighed Gud. Det er den modsætning, der får universet til at sprenges:

Han, hvis væld er større end alt, hvad vi kan forestille os, som har skabt alt og styrer alt, han, som er over tid og rum, som omslutter alt, som ved alt og kender alt. Han, om hvem vi kan bruge de største ord, vi kender, og dog har vi ikke fattet et støvgran af hans storhed, han lader sig rumme fuldt og helt og uden indskrænkning i dette ene lille nyfødte barn i en fjern afkrog af det romerske rige i en tilfældig nat.

Og hvad mere er: Just for vor skyld blev båret og født - et nyfødt barn, før evighed Gud. Den ufattelige og vældige Gud havde dig og mig i tankerne, da han valgte menneskelivet. Just for vor skyld skete det. Romanos fortsætter:

Kom og se, Betlehem
har genåbnet Eden.

Han blev født for, at det paradys, som var lukket for alle slægter siden Adam og Eva, skulle blive åbnet igen. Jesus Kristus er døren, den åbne dør til paradys. Romanos giver den teologiske dybde i jomfrufødslen ved at sammentænke Jesu fødsel og hans død. I fødslen går han gennem en dør, der aldrig er åbnet af andre end Gud, Marias moderskød. Han går igennem det som den første. I døden går han igennem den dør, der aldrig er åbnet af andre end Gud, som den første af alle, livets dør, opstandelsens dør.

Dør åbned hun,
og af hendes skød fødtes en dør,
et nyfødt barn

før evighed Gud,

De vise mænd har set universet sprænges. De har set et lys trænge ind fra Guds egen himmel. Den stjerne, der lyser med så stor en kraft, er Guds lys, hvis stråler sprænger universet, sprænger jordens mørke og kalder på os med en uimodståelig kraft. Romanos lader dem forklare Maria, hvorfor de er kommet. De har set stjernen.

den stjerne, der kvalte
alle orakler og alle varsler,
den stjerne, der opklarede
de vises lignelser,
hvert ord af dem,
deres gåder til hobe,
den stjerne, der lyser
med stærkere glans
end nogen stjerne,
der kan ses,
nemlig alle stjerners skaber,
hvorom blev forud skrevet:
Af Jakob rinder op
et nyfødt barn,
før evighed Gud.

Maria er fuld af undren over barnet, fuld af undren over at, at de, der nærsker med magt i Østens lande søger ham. Stort, mit barn, for stort er alt, hvad du gjorde mod min ringhed. Han, der ligger der i armod og ringhed, uden nogen jordisk ære, til ham kommer jordens vise og rige og magtfulde og bøjer sig i støvet. Og de, der kommer og bøjer sig i støvet for ham og tilbeder ham, er hans folk, uanset hvor de kommer fra.

Den nyfødte er den vældige Gud selv. Derfor tør Romanos godt lade ham kunne tale direkte fra fødslen. Det han siger, er den evangeliets pointe, som vi sang før:

Denne stjerne lys og mild,
som kan aldrig lede vild,
er hans guddomsord det klare,
som han os lod åbenbare,
til at lyse for vor fød.

Det var mit ord, der lyste for dem, som søgte mig, siger han
Det er den stjerne,
som kan ses og sanses
det er den kraft,
som kan mærkes og føles
Den stjerne kom med de vise
som en gudstjeneste for mig.

De stråler, der når os tværs gennem tiden, af det samme lys, som de vise mænd så, det er strålerne fra Guds Ord, fra budskabet om ham, der på een gang er

et nyfødt barn,
før evighed Gud.

Men sandheden udfordres fra begyndelsen. Da de vise mænd kommer ind i hulen, ræddes de ved at se, at der foruden barnet og moderen er en person mere: Josef. Er budskabet så løgn?
Er de alligevel blevet vildført af stjernen?

Men Maria forklarer dem Josefs rolle: Josef er sandhedsvidnet. Han er hendes værn mod dem, der bagtaler hende og lyver. Han kan fortælle alt om den forunderlige julenat, hvor hun jo var i fødselsveer. Men han så lyset og hørte englene. Han mødte hyrderne. Og han hørte mennesker og engle forenes i den første julesang

Derefter fortæller de tre vise så, hvordan de langt borte i Østen i hedningeland, hvor alt er tomhed, ja endeløs tomhed, har set gnisten af den guddommelige ild og fulgt dens spor til Betlehem. De fortæller, hvordan de også søgte til Jerusalem, fordi de troede, at stjernen var lyset fra Loven. Men de finder intet:

Fjernet var den
loven og alt
hvad den forduin rummed af rigdom.

Det gamle er forbi
og alt er nyt,
et nyfødt barn
før evighed Gud.

Maria spørger bekymret, hvordan de dog slap ud af Herodes' klør, og de fortæller, at de har holdt ham for nar, selvom han tror, at det er ham, der har narret dem til at fortælle om den stjerne, som viser vej til den nyfødte. De fortæller også om, hvordan de i Jerusalem har fortalt om stjernen. Når folk spurgte dem, hvordan de dog fandt vej gennem ørkenen, sammenligner de stjernen med Moses i ørkenen:

Stjernen gik overalt
i spidsen for os,
ligesom Moses løftede højt
sin stav for jer,

et strålende lys
af viden om Gud.
Den gav jer engang
Manna at spise
og vand at drikke af klippen.
Med håbet om ham
fyldte den os.
Med glæden over ham
den mætted os altid.

Moses førte israelitterne ind i det forjættede land gennem ørkenen. Han var vejviseren, og han førte dem til loven som deres ledestjerne. Stjernen fører mennesker til det nye forjættede land, til Kristus. Han som gør alting nyt. Moses tid er forbi. Lovens tid er forbi.

Han, der viste sig for profeterne
viste sig også for vismændene:
et nyfødt barn,
før evighed Gud.

Vismændenes tre gaver har selvfølgelig også en dybere mening. Tre er de i tal, som de tre gange hellig i den himmelske heligsgang, som vi også bruger den ved nadveren. Et offer er de, som de vise mænd beder den nyfødte tage imod som Abels offer og ikke afvise som Kains. Og Romanos' prædiken slutter så med Maria og de tre vise mænd i fælles bøn til den nyfødte:

Frels o' Herre, din verden,
til bedste for den er du kommet,
bring atter dit værk i stand
thi just derfor blev du lys

for mig, for de vise, for hele din skabning, beder Maria og peger så fremad mod flugten til Ægypten inden hun slutter med at kalde det nyfødte barn for

Min Vejviser, min Søn,
 min Skaber, min Rigdom:
 et nyfødt barn,
 før evighed Gud

Jeg mener ikke, at jeg eller for den sags skyld nogen nutidig prædikant kan sige noget, der bare kommer i nærheden af Romanos i storhed og skønhed. Vor tids kristendom er i forhold til hans druknet i begreber og abstrakter og diskussioner og rationalitet. Ordet blev kød - men vi har spærret det inde igen i ord, ord, ord. Over for det nyfødte barn, der samtidig er Gud selv, kommer alle ordene og begreberne til kort. Vi må gøre som de vise mænd: lade os lede af stjernens lys, ordets lys. Ikke analysere og pille fra hinanden og dissekere. Men standse op og betragte det underfulde, det, der sprænger universet. Samles, undre os, fyldes af tak og tilbedelse og jubel. Bære frem, hvad vi har som gave og vide, at vi ikke kan give noget, men at han giver os alt. Og så begive os på vej igen, ud i vores kringlede tilværelse, med stjernens lys i øjnene og underets glæde i hjertet, ad en anden vej end den, vi kom, hans vej - den, der fører os til paradisis ad alle de omveje, hvor der er et medmennesker, der trænger til at få del i vores glæde.

Amen

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, fader, søn og Helligånd, du, som var, er og bliver, een sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed, amen.